

فەرە پىر

سىروان كاروانى

(1)

بىك نىيە

مەلابلانگدان بوو، مريشكېك بە دەم ھىلكە كىردىنە ۋە ئازارى دەكىشا. مريشكە كە تىنى بۇخۇي دەھىنا و بەردەوام گارەگارى بوو، ھىلكە كەي بۇ نە دەھىنرايە دەرەوہ. لە سوچىكەوہ مام رېوى خۇي گرمۇلە دابوو، چاوەرپى دەكرد مريشكە كە نە جاتى بى و ئەویش خۇي پىدا بكىشى. مريشكە كە چاوە خوینگرتووە كانى مام رېوى دەبىنى، ترس تىكەل بە ئازار دەبوو و ھىندەي تر ھىنانە دەرەوہى ھىلكە كەي بۇ سەختەر دەبوو.

لە وللاوہ پىاويك، خاوەنى مريشكە كە، چاوى لىبوو و خۇي شىلوو نە دەكرد، دەيوست مريشكە كە بەكارىكى تىشەوہ سەرقال نەبى و بتوانى بە ئارەزووى خۇي لە ھىلكە كىردىنە كەي رىزگارى بى. مام رېوى دەيزانى، مريشكە كە يان بەرەو پىرى ئەم دى، ياخود بەرەو پىرى پىاوە كە دەچىت. لەوہى يەكەمىان دەيزانى كە مريشكە كە لىي (لە مام رېوى) بەگومانە، كەواتە بەرەو پىرى پىاوە كە دەچىت.

مريشكە كە زووزوو، نىگايەكى لە ھەردووك مام رېوى و پىاوە كە دەكرد، ھەركە پووى وەردەگىرا لاي پىاوە كە، خۇي شىلوو نە دەكرد. بەلام كە نىگايەكى لە مام رېوى دەكرد، خۇي بەئەندازەي كەسىكى ھەرنىزىكى پىشان دەدا و، غەماوى و تازىەدار خۇي دەنواند.

مريشكە كە دلنيا بوو و بەرەو مام رېوى ھەنگاوى نا.

لە پىاوە كە و ابوو، كە مريشكە كە بۇ شوينىكى لەبارتر دەگەرپى، تا ھىلكە كەي لىدانى.

ھەركە مريشكە كە لە مام رېوى نىك بۆو، پانەوہستا ھىلكە كەي لى بىتە دەرەوہ، لە چاوتروكانىكدا ھەلىكوتا سەرى، قەپى پىا كىرد و لە ئاوايى دوورى خستەوہ و خواردى.

لەبىرت نەچى: (ئەوہى تازىەت بۇ دادەنى مەرج نىيە كەست بى، ئەوہى خۇي بە كەست دادەنى

مەرج نىيە تازىەت بۇ دابنى!).

سۇپىسىز

پۇتۇكىيان پىياۋىكى ھەلۋەدا لە ولاتىكى غەربىي دەچىتە چايخانىەك. پىياۋەكە داۋاي چايەك دەكات و يەككە لە شاگردەكانىش چايەكى لەگەل كۆلۈشەكرىك بۇ دەھىنى. پىرەمىردىك چاۋى لى دەبىت و دىتەگۇ:

- ئەۋە بۇچى پارچە تۇرتەيەكى * لەگەل ناخۇيت؟
- ئاخىر پارچەيەك تۇرتە بە 15 پوۋلە.
- ئەدى بۇچى قاۋە ناخۇيتەۋە؟ خۇ ھەموو خەلك لىرە قاۋە دەخۇنەۋە!
- ئاخىر قاۋەش دوو پوۋل گرانترە.
- باشە كەس بەخۇت ناكات؟ مەبەستم ئەۋ دەزگايانەى كۆمەكى بىكاران و برسىيان و ھەلۋەداكان دەكەن؟
- بەلى، با!
- دەى، من قاۋەيەكت بەخۇپايى بۇ بىكپم؟
- نەخىر، مەمنونم!
- ئەدى ئىۋە ھەر خۇوتان پىۋە گرتوۋە، كە ھەر خىركەنەۋە؟
- نەخىر لەبەر ئەۋە نىبە.
- كەۋابى مىھرەبان بە و پىم بلى لەبەر چىبە؟
- ئاخىر من تازە نانم خواردوۋە و تۇرتەم بۇ ناخۇرى.
- باشە خۇ قاۋەت بۇ دەخۇرى؟
- ئۇى چەند دەلىتى! مامەگيان! من خەلكى ولاتىكى ھەژارم، تىدەگەى؟ لەبەرئەۋەى تازە نانم خواردوۋە، زىادە مەسروف ناكەم و تۇرتە ناخۇم، داۋى ئەۋە ئىمە ھەلۋەداكان، مانگانە بىرپىك پوۋل خىردەكەينەۋە و زكى ھەژارانى ولاتەكەمانى پى تىردەكەين. ياخۇا حالى بوۋى، بەلكو بەرۆكم بەردەدەى.
- دەى سا كورپەلاو بمبەخشە، بە راستى ئىۋە مافى خۇتانه ئەگەر ژەمەكانىش تىر نەخۇن. ھانى ئەۋە 100 پوۋل لەجىى منىش بنىرە.
- ئاگات لى بى: (مەرج نىبە ئەۋەى بىەۋى بزانى، پىياۋىكى خەراپ بى!)

* تۇرتە: Tarta جۇرىك كىكى نەرم وشل و شىرىنە.

پیاو

شوانیک که ئه و پوژه تهنه ههفتهیه کی مابوو شهرتی *ههری*، له گه ل گهردی به یانی میگه له که ی پادا* و پووی له دهشت و دهر کرد.

شوانه که وه هه موو جارێ، به میگه له که وه به سه ر ته پۆلکه و گرد و باله کانه وه گه پرا، تا له وه پگایه کی باشی دۆزییه وه و، ورده ورده له گه ل دهنگی فیه و دووزه له که ی میگه له که به ره و له وه پگایه کی تر ده خولایه وه.

بزنه کان که نیوه ی میگه له که یان پیکده هینا، به پیچه وانه ی مه پره کان ئه وان بزێو و چه توون بوون. به چاوتروکانیک له شوینیک عاسیوه، بۆ شوینیک عاسیتر هه لده گژان.

بۆ لای عه سرانی ئاغا ئاره زووی راوی هه لسا. له گه ل پیاویکی ئاوی دوو تازیان به دوا ی خویان دا و له که ل ئاوابوون. تاویک له ویش دوور که ونته وه، له و ئاقاره میگه لیکیان به دی کرد.

ئاغا، وه که ئه وه ی چاوی گورگی پیوه بی، له دووره وه به سانای شوانه و میگه له که ی ناسییه وه، پووی به ره و لایان وه چه رخاند.

له نزیکبوونه وه یان شوانه خورپه یه کی به دلدا هات. زۆری پی سه یربوو، ئاخه ئه و پیشتتر مووچوپکی ترسی ئاغا ی به له شدا هاتبوو، به لام هه رگیز به وشپوه یه لی نه ترسابوو.

ئاغا، هه ر له دووره وه دهستی به قاوه قاو کرد:

- ئای! ئای! ئای! کوره ئه و بزنانه بۆ به و که پکه شاخه وه ن؟ خو هه موو هه لدی و تلیشه به رد و چقله داره؟

ئاغا و پیاوه که و تازییه که گه یشتنه لای شوانه که.

تازییه که: به دهوری شوانه که دا سوورپکی خوارد، وه که بووکی به هاری به ناسکییه وه خوی نواند و کلکیکی بادا و دوایه ش له نه رماییه ک پالی دایه وه.

پیاوه که: سه لامی خودات لی بی مامه شوان!

ئاغا: کوره هه ی! هه ی هه ی.. ئه وه بۆ چاوت له و مه پومالاته نییه؟ بزن به قه د ئه و شاخه وه ن و مه پره کانیش له وه پریان باش نییه! خو چاوه کانت ده بینن؟

- عه له ی کومه سه سه لام به خیرین! فه رموون دانیشن، دوو باده شیرتان بۆ به ینم؟

ئاغا: حه ی! حه ی! مالی باوکییه! کوره باده شیر ی چی؟ هه سه!

- ئاغام! وا به پیوه م!

وا دياربوو ئاغا له مامه شوان به بيانوو بوو. هرچي وشه ي ناشايسته بوو وهك ته رزه ي زه لام له ده ميه وه به سهر مامه شواندا باري. ئاخر هه نديك له ئاغاكان وهختي شه رته لاتن بيانويان ده گرت. مامه شوان تيگه يي وهختي شه رته لانته و هيشتا كرّي له ئاغا وهرنه گرتوو، بويه هر هينده ي پي گوترا:

وهك چاوت تيزه، بونيشت بگردايه چيم ده كرد؟

(به بيري تي بينه وه: سه رم بشكينه، نرخم مه شكينه*4).

1- شه رت: په يمان، بريتيه له كرّي شواني. جاران بو 3 مانگ و به ره و ژورتر له نيوان شوان و ئاغاكه ي ده به ستر. ت:

ئه مه بو په نجبه رو گاوانيش به كارده برا.

2- هه ري: ليره دا به ماناي (ته واو، كو تايي) دي.

3- رادا: به ماناي هه لستاندن و به پيشخوداني مه پومالات دي.

4- په نديكي پيشينانه.